

Magistratens studietur til Bergen 12-14 juni 2022

Indhold

1. Introduktion.....	3
2. Formål med turen.....	3
3. Program og indhold på studieturen	4
Mandag d. 13. juni 2022	4
Tirsdag d. 14. juni 2022	8
4. Regnskab.....	12
5. Deltagerliste	12
6. Oversigt over materiale i bilag 1.....	13

1. Introduktion

Bergen er den næst største by i Norge, og ligner på mange måder Aarhus. Den er næsten tilsvarende Aarhus i areal og indbyggertal, men er modsat Aarhus omgivet af fjelde. Derudover er Bergen ligeledes en universitets- og havneby, som arbejder med byudvikling hvor der skal være plads til både nyt og gammelt.

De har med succes bygget bybanen som er tilsvarende Aarhus Letbane, hvor de har formået at vækste områderne langs strækningerne. Samtidig har bystyret i Bergen, ligesom byrådet i Aarhus, vedtaget en målsætning om at være Co2 neutral i 2030.

Demografisk står de i Bergen også overfor en udvikling med flere ældre, kronikere og komplicerede forløb, hvor det næresundhedsvæsen skal styrkes og der sker en opgaveglidning mellem sektorer, og specialiseringen i det nære sundhedsvæsen bliver aktuel. Samtidig oplever de også udfordringer ift. at få rekrutteret tilstrækkelig kvalificerede medarbejdere i sundheds- og omsorgsfagene.

2. Formål med turen

Det blev besluttet af Magistraten, at man ønskede at gennemføre en studietur til Bergen. Formålet var blandt andet at skabe fælles viden og søge inspiration til arbejdet med de udfordringer, der ligger i de vilde problemer. Derfor var målet også, at få mere viden om hvordan der arbejdes med byudvikling og kollektivtransport i Bergen, samt hvordan der arbejdes med klima og ambitionerne ift. Co2 neutralitet i 2030. I Aarhus har man desuden fokus på børn og unges mentale helbred, og ønskede derfor at få inspiration fra Bergen og deres tilgang til udfordringerne forbundet hermed. Slutteligt var der også et ønske om, at få mere viden og inspiration ift. hvordan man i Bergen arbejder med rekrutteringsudfordringerne indenfor bl.a. sundheds- og omsorgsfagene.

3. Program og indhold på studieturen

Som en del af transporten var der planlagt en tur med Bybanen fra lufthavnen og til bymidten. Efter ankomst var der fælles aftensmad og tur ved Bryggen.

Mandag d. 13. juni 2022

Velkommen og introduktion til styreformen i Bergen Kommune

Ved ankomst hos Innbyggerservice, blev Magistratens medlemmer taget godt imod af Byrådsleder Roger Valhammer og kommunaldirektør ved Byrådsledersavdelingen Trine Samuelsberg.

Byrådsleder Roger Valhammer indledte programmet for dagen, med at give en kort introduktion til byrådsarbejdet i Bergen. Herefter præsenterede kommunaldirektør Trine Samuelsberg Bergens styreform og mål.

Bergen har en parlamentarisk styreform, hvilket reelt betyder at man både har et bystyre hvor der sidder 67 politikere, som mødes én gang om måneden. Dette vælges ud fra et flertalsvalg, og ikke forholdstalsvalg som man gør til stortinget i Norge. Bergen har foruden bystyret et byråd der er udgjort af de syv byrådsafdelingen/områder, hver med en politiker som øverste politiske leder indenfor byrådsafdelingen. Udvalgene er indsat under bystyret og fungerer som sagsforberedende til bystyret, og videresender ofte sager til videre behandling i byrådet, før de går til bystyret. Derudover har man en uafhængig faglighed enhed, der ikke organisatorisk er bundet op på en byrådsafdeling, men i stedet er en politisk uafhængig enhed, der understøtter udvalgene og byrådet med fagviden.

I Bergen arbejdes der ligeledes med flere forskellige målsætninger under overskriften "En god by for alle". Herunder arbejdes der med flere målområder bl.a. "ansvarlig og tryk økonomistyring", "en retfærdig og inkluderende by for alle", "Norges grønneste by", "en attraktiv og levende by" og "havbyen Bergen".

Introduktion til byudvikling

Programmet bød videre på en introduktion til hvordan man i Bergen arbejder med byudvikling, som blev præsenteret af kommunaldirektør ved byrådsafdelingen for klima, miljø og byudvikling Anne Irene

Fagerbakke. Her var omdrejningspunkterne klima, transport, arealudvikling og Dokken. Undervejs i oplæggende blev der svaret på opfølgende spørgsmål fra Magistratens medlemmer.

I Bergen oplever man særligt konsekvenserne af klimaforandringerne, da oss og smog ligger sig som et låg over byen, der er omgivet af fjelde. En af ambitionerne indenfor klimaområdet i Bergen er, at man satser på at være fossilfri i 2030. Desuden har man i Bergen arbejdet med at få indarbejdet klima i den seneste arkitekturpolitik fra 2019, hvor der ikke kun er fokus på arkitekturen, men også hvordan man bygger. Der arbejdes målrettet med at nedbringe Co2 udslippet og der ses allerede en nedgang, selvom det endnu ikke går hurtigt nok, hvis Bergen skal nå i mål med de politiske ambitioner. Derfor arbejdes der målrettet med fokus på transport, som står for en stor del af udledningen.

Som en del af fokus på klima, arbejder man med nulvækstmålet, hvor målsætningen er at have nulvækst i biltrafikken, selvom befolkningen vokser. I Bergen har man en lang historie med bompenge, som finansierer bybanen (Bergens svar på letbanen). Bompengene betales automatisk indenfor de to ringe, som der kan købes licens til. Som en del af betalingen arbejdes der med miljødifferentiering ift. hvilken en bil man kører i, og differentiering ift. myldretid. Her blev der berettet om at indføringen af bompenge havde haft en drastisk effekt ift. trafikken i den indre by, men markant færre bilister.

I 2010 åbnede den første linje på bybanen og siden hen er den blevet udbygget med tre etaper, hvor bl.a. lufthavnen er blevet forbundet. Man oplever stor brugertilfredshed og driftssikkerhed. Langs bybanestrækningerne har man oplevet vækst, hvor også værdien på boligerne er steget. Desuden har man arbejdet med byfornyelse, samtidig med anlæggelsen af bybanen på de samme strækninger.

Der arbejdes derfor fortsat med at udvikle og strategisk planlægge etableringen af nye strækninger.

Grundet placeringen af fjeldene omkring Bergen midtby, så har man udfordringer med at skabe fremkommelighed for gående og cyklende, derfor har man vedtaget en gå- og cykelstrategi. En del af denne er etableringen af en 3 km lang tunnel til gående og cyklister, som skal gå igennem et af fjeldene for at skabe bedre forbindelse, mellem midtbyen og borgerne på den anden side af fjeldet.

Der blev også fortalt om hvordan man i Bergen er en stolt havneby, men da man har valgt at flytte rundt på havneaktiviteterne for, at følge med udviklingen i de store godsaktiviteter, får man på sigt et

tidligere industriområde der skal udvikles. Her arbejdes der bl.a. med ideer om videnscenter, boliger, virksomheder, strand i byen mv.

Frokost med Ordføreren, Byrådsleder, Direktør mf.

Ordføreren for bystyret Rune Bakervik havde inviteret delegationen til frokost, hvor der både blev præsenteret kulturhistorie med retterne, og der var mulighed for at få en snak om politik- og byudvikling.

Byvandring og orientering

Efter frokosten fortsatte dagens program hos byantikvaren, men en rundtur i nogle af de gamle bygninger, som var blevet fornyet.

Her fik deltagerne et indblik i hvordan, man i Bergen har arbejdet med at bevare og samtidig omdanne flere af de gamle bygninger i midtbyen. Her blev der både fortalt om hvilke prioriteringer, overvejelser og tilgange man har i forbindelse med bevaring og fornyelse af bygninger.

Herefter fortsatte byvandringen, hvor også byarkitekten deltog. Turen startede i den gamle bydel, hvor der fortsat er mange bygninger som er bevaret. Efterfølgende gik den omkring bryggen, som også er inkluderet på UNESCO's liste over verdens kulturarv, for at slutte af i den nyere del af byen. Undervejs på byvandringen fik byarkitekten fortalt om, hvordan man i Bergen arbejder med sammenspillet med de forskellige elementer og integration imellem den gamle og nye bydel.

Samtidig kom byarkitekten med eksempler på hvordan arkitekturpolitikken kom til synes i byrummet, og hvordan det skal ses ift. det strategiske arbejde med byen. Delegationen fik undervejs på byvandringen mulighed for at spørge ind til byudviklingen, tankerne bag, m.m.

Afslutningsvist rundede deltagerne turen, rundt i byen, af med et besøg på KODE 2, for at se udstillingen NABO. Dette er en arkitektur udstilling der udforsker visioner for fremtidens boliger og kollektive boligløsninger. I forlængelse heraf blev deltagerne introduceret for tanker ift. hvordan man kan arbejde med boformer i fremtiden, og hvordan der kan integreres forskellige funktioner i boligkomplekser. Der blev bl.a. fortalt om, hvordan man har designet et plejehjem til at understøtte fuldtidsansatte med henblik på både borger og de ansatte.

Strategien for byudvikling blev også forklaret, hvor man i Bergen arbejder med fortætning i forbindelse med byggestrategi og områdeudvikling.

Efter endt program blev der afholdt Magistratsmøde på hotellet, med virtuel deltagelse af de medlemmer der ikke havde mulighed for at deltage i studieturen.

Tirsdag d. 14. juni 2022

Velkommen. Tillid og faglighed

Dagens program startede med en introduktion til formiddagsprogrammet ved kommunaldirektøren ved byrådsafdelingen for ældre, sundhed og frivillighed Kjell Wolff. Der gik videre til at forklare hvordan man arbejder målrettet med at gøre arbejdet smartere og mere effektivt, hvor et af hovedfokusområderne er mestring. Derfor arbejdes der med fokus på tillid og faglighed, der er de principper der skal ligge til grund for alle ændringerne i tjenesterne. Derfor har man valgt at nedsætte en gruppe af fagfolk og borgere, der arbejder med at tænke i løsninger der er funderet i faglighed og behov. Her har vurderingen været at de borgere der er med, også skal være brugere af tjenesterne, da de skal have kendskab til ydelserne for at kunne forbedre dem. Man har anvendt en meget konkret tilgang, der tager udgangspunkt i aktuelle udfordringer. Med vurderingsteamet, har man opdaget at flere borgere har behov for andre tjenester end man umiddelbart ville have tildelt dem.

Rekrutteringsstrategi for sundhed og omsorg

I Bergen oplever man også rekrutteringsudfordringer, hvor det særligt er svært når det kommer til sygeplejersker. Derfor har man i Bergen som en del af strategien, valgt at fokusere på fagkompetencerne, og hvordan man sørger for at det er faglighederne der er i fokus, netop for at skabe energi i jobbet hos de ansatte. Derfor har man også valgt at indføre temabaseret organisering, hvor det er et miks af fagligheder der udgør teamet. Derfor opleves der, at der er mulighed for at frigøre faglighederne hvor der er behov for dem, og samtidig skabe større arbejdsglæde. Samtidig har man arbejdet med at kompetenceudvikle og videreudanne løbende. Selvom der ikke på samme måde som i Danmark er tradition for at arbejde deltid, så arbejdes der stadig med at få alle medarbejdere op i fuldtid. Undervejs havde deltagere flere spørgsmål til strategien og de konkrete udfordringer.

Folkesundhed

For ti år siden vedtog man folkesundhedsloven i Norge. Denne italesætter og indbefatter også nogle af menneskerettighederne, heriblandt retfærdighed og godt helbred.

Tre nationale folkesundhedsmål, som der er bred politisk opbakning til:

- ✧ Norge skal være blandt de tre lande i verden med højeste levealder

- ✧ Befolkningen skal opleve flere leveår med godt helbred og trivsel
- ✧ Skal skabe et samfund som fremmer et godt helbred i befolkningen for alle

Det er et fælles ansvar bredt i Norge at arbejde med folkesundheden, og derfor arbejder man systematisk og cyklisk med oversigter over tiltager, strategier, implementering og evaluering. Tilgangen til arbejdet med folkesundhed i Bergen er "sundhed ind i alt". Dette kan konkret oversættes til, at der indenfor alle arbejdsområder i kommunen skal indtænkes folkesundhed, så det bliver en inkorporeret del af tjenester, tilbud, indretning af boliger m.v. Dette betyder også at der arbejdes meget på tværs, både imellem byrådsafdelingerne og sektorielt. I Bergen har man over 350 planer/tiltag der knytter sig til folkesundhed, hvor det hovedsageligt er frivillighed der er bærende i folkesundhedsplanen. En del af arbejdet med folkesundhed er at udligne de sociale forskelle, mens en anden del fokuser på overvægt og diabetes, som er en af de større udfordringer i Norge.

Mental sundhed og livsmestring i skolerne

I Bergen har man under pandemien forsket i social ulighed i livskvalitet og fundet frem til at flere unge end tidligere har oplevet ensomhed, dårligt psykisk helbred og alvorlige psykiske problemer. For at tage hånd om udfordringen, har man i Bergen udarbejdet en "Ungdomsplan 2022", hvor man blandt andet har fokus på, at en del "tabes" da det er ukoordinerede tilbud og planer, mellem byrådsafdelingerne. Derfor er målet med "Ungdomsplan 2022" at lave en fælles indsats, hvor det hele er samlet fra sundhedsplaner til fritids- og kultur planer m.m.

Som noget nyt er man begyndt at arbejde med livsmestring i skolerne. Det indgik som en del af de nye læreplaner for 2020, men grundet pandemien er de blevet forsinket. Den indbefatter tre temaer som skal indarbejdes i fagene; demokrati, bæredygtig udvikling, folkesundhed og livsmestring. Skolerne

arbejder i virkeligheden med et dobbelt opdrag, hvor deres opgave både er at danne og uddanne deres elever. Samtidig har man også udviklet et nyt kvalitetsudviklingssystem, der tager udgangspunkt i den nyeste viden indenfor området. Derudover er der indregnet et årligt kvalitetsopfølgingsmøde på skolen mellem elev, forældre og skole.

Man har også arbejdet strategisk for at skabe inkluderende fællesskaber i børnehaver, skoler og SFO'erne.

Frivillighed

Man har netop vedtaget en ny plan for frivillighed i Bergen gældende til 2025, som beskriver mål, strategier, områdesatsninger og tiltag. Der arbejdes aktuelt med 8 strategier, 4 statsområder og 19 strategier. Æt af satsningsområderne omhandler frivillige som en ressource, og der arbejdes med at involvere dem i den kommunale planlægning. Hertil kommer også frivillighedsudvalget.

Man har samtidig fokus på at lette den administrative byrde for de frivillige foreninger, og man har derfor valgt at lave én "dør" ind til kommunen. Dette betyder reelt at man har samlet alle tilskudsordningerne og forenklet systemet ift. tilskud, så der er flere der får lyst og mulighed for at bidrage. Fokus har været på at gøre det lettest muligt for dem der søger tilskuddene.

Områdesatsninger ift. ulige socioøkonomiske grupper i bestemte geografiske områder
Bergen Kommune indgår også i et programsamarbejde med staten og lokalbefolkningen, om en helhedsindsats i forhold til de områder hvor levevilkårene er udsatte. Samarbejdet er lavet med henblik på at udvikle nye arbejdsformer, -metoder og tiltag, der skal forbedre levevilkårene i udsatte boligområder og løfte livskvaliteten. Man arbejder med at udligne adgangen til fx ressourcer, da dette ofte er en parameter som er mere knap i udsatte boligområder, men samtidig enormt afgørende for livskvaliteten og mulighederne for at skabe "det gode liv". Som en del af programarbejdet, har man valgt at ansatte koordinatore der kan vejlede, hjælpe, tilrettelægge med videre, i forhold til den

arbejdskasse der indtil videre er blevet udviklet. Et af værktøjerne er at lade børnene, fra de udsatte boligområder, indgå i planlægningen. Helt konkret gøres dette ved at de tegner de steder de trives og godt kan lide at begå sig ind på et kort, og ligeledes indtegner de steder de er bange for at gå og opholde sig.

Konkret arbejder man med fem udsatte bydele, hvor man også har samarbejde med både børnehaver, SFO'er, skoler, idrætshaller og kulturfaciliteter. Indtil videre har man bl.a. haft succes med at bygge en ny skole i et af de udsatte områder, hvor erfaringer fra programsamarbejdet samt forskning har været med til at forme resultatet. Et af de tiltag man har forsøgt sig med er arrangementer som et gade marked, for at skabe et større tilhørsforhold til naboer, område med videre.

Forskningssamarbejde

Da Bergen også er en universitetsby, har man et stærkt samarbejde med universitet, ift. at lave forskning indenfor forskellige områder. Et af de igangværende innovationsprojekter ser på nærmiljøets betydning for overgangen mellem ungdomsskole og videregående uddannelser, også italesat som nabo effekter. Projektet er et samarbejde mellem Bergen Kommune, universitetet og forskningsrådet. Intentionen er at tilvejebringe viden der kan hjælpe kommunen til, at skabe boligområder hvor sammensætningen understøtter nabo effekten. Samtidig vil den viden der oparbejdes som en del af projektet, også kunne deles og anvendes indenfor andre fagområder og i læringsmiljøet indenfor nærområderne.

Fløjbanen og udsigt over byen

Som afslutning på turen og programmet havde deltagerne mulighed for at komme en tur med fløjbanen op til toppen af fjeldet og se udsigten over byen. Dette anses også for at være en af Bergens store attraktioner, og udsigtspunktet giver et flot overblik over midtbyen.

4. Regnskab

Transport	94.752,79 kr.
Hotel inkl. leje af mødelokale	41.699,56 kr.
Forplejning	21.648,27 kr.
Gaver	3.136 kr.
Diverse	312,96 kr.
Samlet	161.549,58 kr.
<hr/>	
Antal deltagere	14
Antal deltagelere – afbestilt	3
<hr/>	
Pris pr. deltager	10.661,56 kr.
Pris pr. deltager – afbestilt	4.095,92 kr.

5. Deltagerliste

Jacob Bundsgaard, Borgmester

Thomas Medom, Rådmand for Børn og Unge

Christian Budde, Rådmand for Sundhed og Omsorg

Anders Winnerskjold, Rådmand for Sociale Forhold og Beskæftigelse

Steen Stavnsbo, Rådmand for Teknik og Miljø (tidl. Ny rådmand tiltrådte i september 2022)

Henrik Arens, Medlem af Magistraten

Martin Østergaard Christensen, Stadsdirektør for Aarhus Kommune

Erik Kaastrup-Hansen, Direktør for Sociale Forhold og Beskæftigelse

Hosea Dutschke, Direktør for Sundhed og Omsorg

Charlotte Storm Gregersen, Direktør for Kultur og Borgerservice

Helle Bach Lauridsen, Konstitueret Direktør for Børn og Unge

Peter Pedersen, Økonomidirektør

Christian Mølgaard, Juridiskchef

Katja Tøttrup, Konsulent, Byrådssekretariatet

Tilmeldt, men deltagelse blev forhindret:

Rabih Azad-Ahmad, Rådmand for kultur og Borgerservice

Laura Bryhl, Medlem af Magistraten

Henrik Seiding, Direktør for Teknik og Miljø

6. Oversigt over materiale i bilag 1

Oplæg under studieturen

1. Velkommen til Bergen
2. Byutvikling på Bergensk
3. Folkehelse i Bergen Kommune
4. Byråds avdeling for arbeid, sosial og bolig
5. Frivillighet i Bergen, forskningssamarbeid m.m.

